

با اهمیت واکسیناسیون بیشتر آشنا شویم

بیست و چهارم تا سی ام آوریل مصادف با چهارم تا دهم اردیبهشت، با هدف ترویج استفاده از واکسن و در راستای محافظت مردم برابر بیماری های واگیردار هفته جهانی ایمن سازی نامگذاری شده است

بیست و چهارم تا سی ام آوریل مصادف با چهارم تا دهم اردیبهشت، با هدف ترویج استفاده از واکسن و در راستای محافظت مردم برابر بیماری های واگیردار هفته جهانی ایمن سازی نامگذاری شده است. هدف از این نام گذاری ترویج استفاده از واکسن ها برای محافظت مردم بر علیه بیماری ها در کلیه سنین است. ایمن سازی سبب نجات جان میلیون ها نفر شده و به عنوان یکی از موفق ترین و هزینه اثر بخش ترین مداخلات بهداشتی شناخته شده است. واکسیناسیون سالانه از مرگ 2 تا 3 میلیون کودک در جهان جلوگیری می کند.

ایمن سازی یک راهبرد پایه برای دستیابی به سایر اهداف سلامتی مانند کنترل هپاتیت و ویروسی، مقابله با مقومت ضد میکروبی، ایجاد بستر مناسب برای سلامت نوجوانان و ارتقای مراقبت های نوزادی و پس از تولد است.

علیرغم پیشرفت فراوان در برنامه های ایمن سازی، هنوز بسیاری از اهداف دور از دسترس قرار دارند. در حال حاضر بیش از 19/5 میلیون کودک واکسن نزده یا با واکسیناسیون ناکامل در دنیا زندگی می کنند.

هدف هفته جهانی واکسیناسیون، افزایش آگاهی مردم در خصوص اهمیت حیاتی ایمن سازی کامل در تمام طول عمر و نقش آن در دستیابی به اهداف توسعه است. واکسیناسیون به طور گسترده به عنوان یکی از موفق ترین و مقرون به صرفه ترین مداخله های بهداشتی شناخته شده است و این در حالی است که همچنان از هر پنج کودک، یک کودک در دنیا به دلیل ناکافی بودن واکسن، دسترسی نداشتن به خدمات بهداشتی و درمانی، کمبود اطلاعات دقیق در مورد واکسیناسیون و ایمن سازی و نبود حمایت های سیاسی و مالی جان خود را از دست می دهد.

هدف از طرح گسترش ایمن سازی را واکسینه کردن تمام کودکان زیر پنج سال بر ضد بیماری های قابل پیشگیری نظیر سرخک، دیفتیری، کزاز، سیاه سرفه و فلج اطفال و گروهی دیگر از بیماری های مهلک می باشد. به دلیل بالا بودن اهمیت واکسیناسیون و گسترش اطلاع رسانی جهانی، در بیشتر مناطق دنیا به جای روز جهانی، برنامه های هفتگی اجرا و آن را به نام هفته جهانی واکسیناسیون نامگذاری کرده اند.

می توان ساده ترین و کامل ترین تعریف از واکسیناسیون را ایجاد ایمنی فعال برای پیشگیری از ابتلا به بیماری های کشنده و یا جلوگیری از معلولیت های جبران ناپذیر با کمک یک ماده ایمنی دهنده در افراد عنوان کرد.

میلیون ها نفر در طول تاریخ، به دلیل بیماری های واگیر جان خود را از دست داده اند و هم اکنون نیز بیماری های واگیر در انواع جدید مانند انواع آنفلوآنزا می توانند جان عده زیادی از انسان ها را به خطر اندازد؛ بیماری های واگیر یا عفونی به بیماری هایی گفته می شود که از راه تماس مستقیم و غیر مستقیم از انسان، حیوانات، اشیا و عوامل دیگر به افراد منتقل می شوند و به سرعت در جامعه انتشار پیدا می کنند.

با استفاده از واکسیناسیون می توان به سادگی از بروز و شیوع این بیماری ها در جامعه جلوگیری کرد. در گزارش منتشر شده سازمان جهانی بهداشت در سال 2015 میلادی آمده است که در این سال 116 میلیون کودک بر علیه سه بیماری دیفتیری، کزاز و سیاه سرفه واکسینه شده اند، در همین گزارش آمده است که در همان سال 85 درصد کودکان دنیا در اولین سال تولد خود یک نوبت واکسن سرخک دریافت داشته اند که این میزان 13 درصد بیش از میزان کودکان واکسینه شده علیه بیماری سرخک در سال 2000 میلادی است، در ادامه گزارش سازمان جهانی بهداشت آورده شده است که موارد فلج اطفال در سال 2015 کاهش 99 درصدی نسبت به سال 2000 میلادی نشان می دهد و این بیماری تنها در سه کشور افغانستان، نیجریه و پاکستان همچنان بومی است.

در جمهوری اسلامی ایران نیز برنامه ایمن سازی کودکان بر علیه بیماری های قابل پیشگیری با واکسن به موازات شکل گیری شبکه بهداشتی درمانی در کشور و ایجاد ساختارهای لازم، در سال ۱۳۶۳ با هدف ایجاد مصونیت فعال در کودکان گروه سنی زیر یک سال در برابر بیماری های دیفتیری، کزاز، سیاه سرفه، سرخک، فلج اطفال و سل آغاز شد؛ در سال ۱۳۷۲ برنامه ایمن سازی هپاتیت B در برنامه گسترش ایمن سازی ادغام یافت و از سال ۱۳۸۳ نیز پس از انجام ایمن سازی سراسری سرخک و سرخچه که طی آن ۳۳ میلیون نفر جمعیت رده سنی ۵ تا ۲۵ سال واکسینه شدند، واکسن سه گانه سرخک، سرخچه و اربون جایگزین واکسن سرخک در برنامه ایمن سازی جاری کشور شد.

برنامه ایمن سازی کشور از تجربیات موفق ملی در زمینه بهداشت همگانی است. جمهوری اسلامی ایران با بهره گیری از ساختار قدرتمند شبکه مراقبت های اولیه بهداشتی و کارکنان دلسوز آن، نظام علمی مراقبت از بیمارهای قابل پیشگیری با واکسن و زنجیره سرد مناسب، توانسته است پاسخ شایسته ای به نیاز جامعه داده و حدود 99 درصد گروه هدف را تحت پوشش واکسیناسیون همگانی قرار دهد. شاخص های پوشش در در روستاها و شهرها حاکی از عدالت در توزیع منابع ایمن سازی برای تمام مردم است.

واکسیناسیون نقشی شگرف در سلامت جامعه ایفا کرده است. پس از تامین آب آشامیدنی سالم، واکسیناسیون بیشترین تاثیر در کاهش مرگ و میر به ویژه مرگ و میر کودکان و افزایش رشد جمعیت داشته است. ایمن سازی یکی از موثرترین روش های پیشگیری از بیماری های دوران کودکی است. در 32 سال گذشته پس از آغاز برنامه توسعه ایمن سازی (EPI)، دستاوردهای مهمی در پیشگیری و کنترل بیماری های قابل پیشگیری با واکسن و ارتقای سلامت کودکان کشور عزیزمان حاصل شده است. بیماری های سرخک و سرخچه مادرزادی در مرحله حذف قرار دارند، 17 سال است که کشور عاری از بیماری فلج اطفال است، کزاز نوزادی حذف شده و بیماری های دیفتیری، سیاه سرفه و اربون کنترل شده اند. میزان شیوع حاملین مزمن هپاتیت B از بیش از 3 درصد در سال 1370 به کمتر از 2 درصد کاهش یافته است.

با توجه به ادغام واکسن پنج گانه (پنتاوالان) در برنامه ایمن سازی از آبان ۱۳۹۳ در کشور ما طبق برنامه ایمن سازی، کودکان از بدو تولد تا ۶ سالگی علیه بیماری هایی از قبیل فلج اطفال، هپاتیت B، سل، کزاز، دیفتیری سیاه سرفه، سرخک، سرخچه و اربون واکسینه می شوند و واکسن هایی که به نوزاد تلقیح می شود یا به شکل قطره (مثل قطره فلج اطفال) است و یا به شکل تزریق واکسن مانند واکسن پنج گانه، MMR، هپاتیت است.

برنامه ایمن سازی کودکان، شامل: واکسن ب.ت.ژ، هپاتیت B و فلج اطفال خوراکی مربوط به بدو تولد، پنجگانه و فلج اطفال خوراکی مربوط به دو ماهگی، پنجگانه، فلج اطفال خوراکی و تزریقی مربوط به چهار ماهگی، پنجگانه و فلج اطفال خوراکی مربوط به 6 ماهگی، MMR مربوط به 12 ماهگی، سه گانه، فلج اطفال خوراکی و MMR مربوط به 18 ماهگی و سه گانه و فلج اطفال خوراکی مربوط به 6 سالگی است.

برنامه جدید ایمن سازی جاری کودکان کشور

سن	نوع واکسن	سن	نوع واکسن	سن	نوع واکسن
بدو تولد	ب.ب.ز - فلج اطفال خوراکی - هپاتیت ب	۱۲ ماهگی	MMR	۲ ماهگی	فلج خوراکی - پنج گانه * اطفال
۲ ماهگی	فلج خوراکی - پنج گانه * اطفال	۱۸ ماهگی	سه گانه - فلج اطفال خوراکی - MMR	۴ ماهگی	فلج خوراکی - پنج گانه اطفال - فلج اطفال تزریقی اطفال
۶ ماهگی	فلج اطفال خوراکی - پنج گانه	۶ سالگی	سه گانه - فلج اطفال خوراکی	۶ ماهگی	فلج اطفال خوراکی - پنج گانه
مجموعی	* واکسن پنج گانه شامل (دیفتری، کزاز، سیاه سرفه، هپاتیت ب و هموفیلوس آنفلونزا تیپ ب) ** پس از آخرین نوبت واکسن سه گانه هر ده سال یکبار واکسن دوگانه بزرگسالان باید تزریق شود.				

جدول راهنمای واکسیناسیون

کودکان خود را طبق جدول راهنمای ایمن سازی در برابر بیماریهای سل، فلج اطفال، هپاتیت ب، دیفتری، کزاز، سیاه سرفه، سرخک، سرخچه، اوریون و هموفیلوس آنفلونزا تیپ ب واکسینه کنید.

سرما خوردگی یا اسهال خفیف مانع از انجام بموقع واکسیناسیون نمی باشد. قبل از ترک مرکز، تاریخ واکسیناسیون بعدی را سوال کنید.

پس از انجام واکسیناسیون، حداقل ۱۵ دقیقه در مرکز واکسیناسیون حضور داشته باشید.

جهت تسکین درد، بی قراری و یا تب، راهنمایی لازم را از واکسیناتور سوال فرمائید.

در صورت تب بالا و یا هر گونه عارضه شدید یا غیر معمول به مرکز واکسیناسیون مراجعه فرمائید.